

Jak vystoupit z vlastního stínu

Marie Terezie Nováková

A stylized graphic of a human head profile, facing right. The head is composed of several overlapping, semi-transparent shapes in various shades of green and yellow, creating a layered, ethereal effect. The background is a solid dark blue.

Najděte
v sobě sílu

Jak vystoupit z vlastního stínu

Marie Terezie Nováková

A stylized graphic of a human head profile in white, facing right. The head is composed of several overlapping, semi-transparent layers of different shades of gray, creating a sense of depth and movement. The background is a solid dark gray.

Najděte
v sobě sílu

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

Ing. Mgr. Marie Terezie Nováková

Jak vystoupit z vlastního stínu

Najděte v sobě sílu

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 8603. publikaci

Odpovědná redaktorka PhDr. Dana Pokorná

Grafická úprava a sazba Eva Hradiláková

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Počet stran 176

První vydání, Praha 2022

Vytiskla tiskárna PBtisk a.s., Příbram

© Grada Publishing, a.s., 2022

ISBN 978-80-271-4990-2 (ePub)

ISBN 978-80-271-4989-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-3698-8 (print)

Obsah

O autorce	9
Předmluva	11
Úvod	13
1. KAPITOLA	
Já a můj stín motýlích křídel	15
1.1 Setkání se stínem	15
Ukradený svět?	16
1.2 Ukrytý svět našeho podvědomí	20
Co vidíte, když zahlédnete motýla?	20
1.3 Zranitelný svět „citlivek“	24
Soužití s citlivými osobnostmi	29
1.4 Jak pracovat se stínem	30
2. KAPITOLA	
Zmatený motýl – když hovoří emoce	35
2.1 Emoční ideál – přijetí a zpracování emocí	37
2.2 Emoční brzda – moc strachu	39
2.3 Síla malého trpaslíka – to nezvládneš!	43
Co s námi tréma dělá	45
2.4 Emoční posila – vyšší emoce	47
2.5 Zpravodajská služba emocí: Titanic	52
2.6 Emoce a partnerské vztahy – optimisté v manželství	55
Nerealističtí optimisté	55

Co dělat, máme-li oba sklony k pesimismu nebo nadměrným nárokům (perfekcionismu)?	56
2.7 Když promlouvá stres	58
Věčný stres	58
Eustres (pozitivní stres)	58
Distres	59
Uvolnění stresu, život v přítomnosti, „tady a teď“	61
Stres jako součást života	62

3. KAPITOLA

Když to nejde a nejde – motýl, který nevzlétá	65
3.1 Potlačené emoce	65
3.2 Odpuštění a vina	66
3.3 Práce s vinou	71
3.4 Pochybnosti v souvislosti s odpuštěním druhým	74
3.5 Narovnání řádu rodinného systému	78
Rodinný systém	80
3.6 Vnitřní zranění, trauma v našem životě – poraněná motýlí křídla	87
Poznááme příběh svého života	87
Trauma v našem životě	88
Co se s námi či s druhými vlastně děje, když prožijeme trauma (akutní reakce na událost traumatu)	90
Čím můžeme pomoci sobě, druhým	91

4. KAPITOLA

Svoboda a nesvoboda v životě – motýl mezi okny	97
4.1 Nalezená identita – ukončení dětství	97
Sebeúcta podle Laca Lencze	104
Trojnožka mé identity	109
4.2 Vhodní pro partnerství – nalezení intimity	110
Trvalé partnerství, láska navěky...?	111
Svoboda a nesvoboda v partnerství – tanec ve dvou	111
Partnerské vztahy pod drobnohledem	115

4.3 Jsme ti, kdo předávají život – generativita	121
Zahradnický model	122
Chování v pubertě	125
Rizika vývoje: Co nám bere svobodu: jakékoliv závislosti	126
Názory odborníků	127
4.4 Pár tipů k výchově	128
5. KAPITOLA	
Krása stínu motýlích křídel – nedokonalost života	135
5.1 Síla zranitelnosti – tajemství síly i slabosti	136
5.2 Tajemství snů – pod hladinou ledovce	137
Opakující se sen	138
5.3 Proměna skrze poznání traumatu	142
5.4 Padák – sociální záchranná síť	146
5.5 Konflikt jako součást života	149
Jak vzniká konflikt?	150
Neuvědomělá manipulace dítěte	151
Emoční konfrontace podle PhDr. Jiřiny Prekopové	152
5.6 Vnitřní síla: odolní vůči nepřízni života – silní pro život...	156
Psychická síla a pár pravidel k ní	158
5.7 Nadhled a rovnováha	159
Síla humoru	160
Síla radosti ze života	161
Jak pěstovat nadšení a proč	162
Závěr	167
Když 1 + 1 není 2: Náhled do transcendence neboli tam, kde to je jinak	167

Když vane vítr změny, někteří staví kolem sebe ohrady, jiní napínají plachty.

Když vyplujeme na moře teprve tehdy, až bude moře klidné,
může se stát, že prožijeme celý život v přístavu.

O autorce

Ing. Mgr. Marie Terezie Nováková

Desítky let pracuji s dětmi, rodinami, přednáším, učím, doprovázím apod. Potkala jsem snad stovky, tisíce lidí a část naší cesty se prolnula. Někdy vědomě, jindy bezděky jsme ovlivnili své životy.

Lidé okolo mě by mohli říct, že mám své chyby. Měli by pravdu. Možná by potvrdili, že nejsem dokonalá – ani matka, ani dcera, ani dokonalý člověk. Možná by se zjistilo, že některé věci neumím, neznám, nevím. Jsou věci, které jsem nepoznala, a jsou věci, které jsem neprožila. Občas padám, obrazně i reálně. Život se určitě na mně podepsal zklamáními. Ale navzdory všemu a všem stále znovu vstávám. Navzdory všemu neztrácím naději a navzdory všem svým slabinám a stínům jdu k cíli. A mám v sobě touhu předat to, co mohu dát, těm, kdo to přijmou do laskavých rukou a laskavých srdcí.

Dnešní doba nenaslouchá učitelům. Naslouchá pouze těm, kteří jsou zároveň svědky... Svědkem je každý z nás, pokud dokáže přijmout a reflektovat svou životní zkušenost.

Předmluva

Při četbě publikace Marie Novákové jsem si uvědomil, jak mnoho myšlenek a příběhů se dá vtěsnat na pár knižních stránek. Jedná se jednoduše řečeno o text sešíváný z citátů, myšlenek, postřehů, příběhů a nechybějí ani otázky po smyslu věci a smyslu života vůbec. Právě ona poslední otázka současnému člověku chybí.

Občas si zazpíváme píseň V+W o tom, že život je jen náhoda, ale po jejím skončení nás ani nenapadne položit si otázku, zda je tomu tak nejen v této písničce.

Pokud bych si měl z celého textu, psaného lehkým, a proto srozumitelným stylem, vybrat, byly by to právě otázky. Někdy jsou položené jasně, jindy je potřeba hledat je mezi řádky.

Když jsem přemýšlel coby učitel o tom, pro kterou věkovou skupinu je kniha určena, hledal jsem marně. Nakonec mi došlo, že je určena čtenářům od první třídy obecné školy až po nejstarší ročník obyvatel domova důchodců. Je v ní totiž všechno mezi pohádkou a tvrdou životní realitou.

Kdyby mi byla položena otázka, co v životě nemám rád, odpověděl bych, že je to nuda. A pokud někdo ze čtenářů je na tom stejně, doporučuji mu, aby měl tuto knihu po ruce.

prof. PaedR. ThDr. MUDr. et MUDr. Jaroslav Maxmilián Kašparů
psychiatr, lékař, pedagog, teolog

Úvod

Tato kniha píše jen to, co píše náš život, proto ke každému promlouvá jinak. Nabízí se jako malý pomocník, průvodce na cestě životem, který je plný zmatků, zvrátů, překvapení, otázek. Je určena zejména těm, kteří si je často kladou a hledají odpovědi. Nabízí pomoc, příběhy, zkušenosti, kazuistiky, techniky, které se zastavují u chvil, kdy se setkáváme s hloubkou a pravdivostí života. Neklade si za cíl vždy nabízet odpovědi, ale posílit naši vlastní schopnost unést tíži života v radosti, spokojenosti, možná i v pokoře. Zamýšlí se nad tématy vlastního stínu, součástí našeho já, který může být ukryt prvnímu pohledu zvenčí, ale přesto ovlivňuje naše vnímání světa, naše jednání. Zastavuje se u partnerských vztahů, ale i u vývoje a výchovy dětí, u traumatu, konfliktů, viny i odpuštění, situací, které představují výzvy pro náš život.

Nepředkládá obraz dokonalosti, ale cestu neustálých malých kroků, cestu sněhových vloček, která nás umí přiblížit k našim cílům. Nakonec právě tyto malé, ale přesně zacílené kroky jsou naší silou.

„Naše já a náš stín tvoří naše bytostné JÁ.“

C. G. Jung

Chceš ke světlu? Poznej svůj stín. Kráčeť ke slunci a stíny padnou za tebe. Poznejme svůj stín, přestane být strašidlem, možná se stane přítelem v pozadí naší osobnosti. Vydávejme se každý den do světa neznáma za poznáním – ne do krajiny cizích zemí, ale do kraje tajných zákoutí našeho já. I konfrontace s naším stínem má svůj čas... možná je to právě TĚŽ.

Kam máme namířeno? K naplnění touhy dát svému životu smysl,
něčeho dosáhnout? Něco získat... Něco prožít...

Není to jednorázový čin, je to postupná cesta.

Ztraceno je jen to, čeho se sami vzdáváme.

1. KAPITOLA

Já a můj stín motýlích křídel

1.1 Setkání se stínem

Ze života

Tma a hluboká noc. Tak hluboká noc to zase nebyla – to temno bylo v mé duši, uvnitř mne. Okna blikala jako barevné lucerničky, někde se chvěly záclony a jinde svítila barevná světýlka. Věděla jsem naprosto přesně, co za těmi okny je. Díky tomu jsem taky naprosto přesně věděla, co mi chybí.

Byla zima, mráz, až praštělo, mrzly mi ruce a mrzlo mi srdce. Dělal jsem, že nic, protože koho to zajímá, a statečně šla tou cestou jakoby bez konce – a lidé tam za okny měli Vánoce. Stromečky svítily, někde asi rozbalovali dárky. Za okny byly Vánoce a se mnou šla jen zima. Táta nejspíš něco říkal, neposlouchala jsem, možná jsem něco odpovídala, bylo to jedno. Vešli jsme do paneláku a zazvonili. Panelák se mi zdál naprosto cizí, jako bych v něm nikdy nebyla, nebydlela. Byl neosobní, tichý, jako by ani nebyl.

Dveře otevřela máma, snažila se vypadat neutrálně. Pak něco říkala a šli jsme do obýváku. I v něm byly Vánoce, nejspíš se tam usadily kvůli mámě a bráchovi. Dávaly se dárky a já jsem dostala hodinky. Nejlepší hodinky, jaké existují – s datumovkou, prý vodovzdorné, nerozbitné, tvrdil táta. Odněkud je přivezl a nikdo ve škole nebude mít takové.

Bylo mi to jedno. Nechtěla jsem hodinky ani hrát divadlo, že Vánoce jsou tu i pro mě. Ale hrála jsem ho, kvůli nim, nejvíc kvůli